

Izložu un azartspēļu
uzraudzības inspekcija

Apstiprināts ar
Izložu un azartspēļu uzraudzības
inspekcijas priekšnieces
2024.gada 8.aprīļa
rīkojumu Nr.8

IZLOŽU UN AZARTSPĒĻU UZRAUDZĪBAS INSPEKCIJA GADA PUBLISKAIS PĀRSKATS 2023

RĪGA

Saturs

1. Pamatinformācija	3
1.1. Inspekcijas juridiskais statuss	3
1.2. Inspekcijas pamatfunkcijas un atbildības joma	3
1.3. Inspekcijas darbības virzieni un mērķi, īstenotā valsts budžeta programma	4
1.4. Inspekcijas prioritātes un galvenie uzdevumi 2023.gadā	4
2. Inspekcijas finanšu resursi un darbības rezultāti	5
2.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums	5
2.2. Plānotie darbības rezultāti un rezultātu izpildes analīze	9
2.3. Pārskata gadā īstenotie prioritārie pasākumi	12
2.4. Sniegtie publiskie pakalpojumi	13
2.5. Darbības citas aktualitātes	14
2.6. Inspekcijas darbības stratēģijas 2021.-2023.gadam ieviešanas novērtējums	16
2.7. Inspekcijas mērķu sasniegšanu kavējošie un veicinošie faktori	17
2.8. Informācija par Inspekcijas vadības un darbības uzlabošanas sistēmām	20
3. Informācija par Inspekcijas personālu	22
4. Komunikācija ar sabiedrību	23
5. Azartspēļu un izložu nozares darbības rezultāti 2023. gadā	25
6. Inspekcijas prioritātes un galvenie uzdevumi 2024. gadā	28

1. Pamatinformācija

1.1. Inspekcijas juridiskais statuss

Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcija (turpmāk – Inspekcija) ir Finanšu ministrijas pārraudzībā esoša tiešās valsts pārvaldes iestāde. Inspekcija sāka darbu 1998.gada 1.janvārī saskaņā ar Ministru kabineta 1997.gada 2.decembra noteikumiem Nr.392 „Finanšu ministrijas Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcijas nolikums”. Pašlaik tā darbojas saskaņā ar Azartspēļu un izložu likumu un pamatojoties uz 2004.gada 25.marta Ministru kabineta noteikumiem Nr.176 „Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcijas nolikums”.

Inspekcija īsteno valsts politiku azartspēļu un izložu organizēšanas jomā, uzraugot organizēšanas atbilstību normatīvo aktu prasībām.

1.2. Iestādes pamatfunkcijas un atbildības joma

Lai sasniegtu Azartspēļu un izložu likuma 2.pantā minēto mērķi – sabiedrības interešu un spēlētāju tiesību aizsardzība, Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcija (turpmāk tekstā – inspekcija) īsteno valsts politiku azartspēļu un izložu organizēšanas jomā, uzraugot organizēšanas atbilstību normatīvo aktu prasībām.

Saskaņā ar Azartspēļu un izložu likumu, Preču un pakalpojumu loteriju likumu un Inspekcijas Nolikumu, Inspekcijai ir šādi pamatuzdevumi:

- 1) realizēt valsts politiku azartspēļu un izložu organizēšanā;
- 2) veikt azartspēļu un izložu organizētāju licencēšanu, uzraudzību un kontroli;
- 3) veikt preču un pakalpojumu loteriju organizētāju uzraudzību un kontroli;
- 4) izstrādāt ar azartspēļu un izložu organizēšanu saistītu normatīvo aktu projektus;
- 5) nodrošināt azartspēļu un izložu tirgus sistemātisku uzskaiti un statistisku analīzi;
- 6) reģistrēt azartspēļu automātus un iekārtas un sniegt valsts un pašvaldību institūcijām azartspēļu un izložu nodokļa administrēšanai nepieciešamās ziņas;
- 7) nodrošināt vienotās azartspēļu automātu kontroles un uzraudzības sistēmas darbību, izmantojot tiešsaistes datu apmaiņu ar azartspēļu organizētājiem;
- 8) veikt azartspēļu pakalpojumu sniedzēju licencēšanu, uzraudzību un kontroli;
- 9) uzturēt No azartspēlēm un interaktīvajām izlozēm pašatteikušos personu reģistru, veikt minētajā reģistrā iekļauto personu lieguma izpildes kontroles un uzraudzības pasākumus;
- 10) mazināt personu atkarības riskus no azartspēlēm un izlozēm, nodrošinot psiholoģisko atbalstu neaizsargātākām iedzīvotāju grupām.

Tā kā inspekcija un tās uzraudzībā esošie komersanti ir Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma (turpmāk - NILLTPFNL) subjekti, tad nozīmīgs pasākumu apjoms – risku analīze, vadlīniju izstrāde, iekšējo kontroles sistēmu izstrādes uzraudzība, uzraugāmo subjektu darbinieku apmācība, kontroles un uzraudzības pasākumi – tiek veikts, lai nepieļautu noziedzīgus nodarījumus azartspēļu un izložu jomā un īstenotu pasākumu plānā noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanai laikposmam no 2023. līdz 2025.gadam ietvertos pasākumus noteiktajā apmērā un termiņos.

1.3. Inspekcijas darbības virzieni un mērķi, īstenotā valsts budžeta programma

Inspekcijas darbības mērķi nosaka Finanšu ministrijas darbības Stratēģijā 2020.-2024.gadam iekļautais politikas mērķis – Caurskatāmas, legālas azartspēles un izlozes Latvijā, nodrošinot sabiedrības interešu un tiesību aizsardzību. No šī izriet arī inspekcijas stratēģiskie mērķi:

mērķtiecīga nozares uzraudzības politika;

mazināti personu atkarības riski no azartspēlēm un izlozēm;

uz risku analīzi balstīti kontroles pasākumi un nelicencētās interaktīvās vides ierobežošana;

samazināts administratīvais slogs gan uzņēmējiem, gan inspekcijas amatpersonām, e-vides attīstība.

Inspekcija tiek finansēta valsts pamatbudžeta Finanšu ministrijas budžeta programmas "Uzraudzība un kontrole" apakšprogrammas 39.02.00 „Izložu un azartspēļu organizēšanas un norises uzraudzība” ietvaros. Programmas (apakšprogrammas) mērķis: Nodrošināt valsts uzraudzību un kontroli, īstenojot valsts politiku izložu, azartspēļu un preču un pakalpojumu loteriju organizēšanas jomā, veicināt jomu regulējošo normatīvo aktu prasību atbilstību ES valstu efektīvai praksei, kā arī uzraudzīt un kontrolēt šo normatīvo aktu prasību ievērošanu.

Normatīvajos aktos noteikto uzdevumu veikšanai, kā arī pastāvīgas uzraudzības un kontroles pasākumu nodrošināšanai inspekcijai 2023. gadā saskaņā ar likumu "Par valsts budžetu 2023. gadam" piešķirtie resursi izdevumu segšanai sastādīja 987 532 euro.

1.4. Inspekcijas prioritātes un galvenie uzdevumi 2023.gadā

1. Īstenot izmaiņas azartspēļu un izložu jomā, ar kurām veicināta sabiedrības interešu aizstāvība, mazinot ar azartspēlēm un izlozēm saistītos riskus, nodrošinot kontrolētu, caurskatāmu, legālu, sociāli atbildīgu un atkarības riskus neradošu azartspēļu un izložu organizēšanas vidi.
2. Īstenot izmaiņas preču un pakalpojumu loteriju jomā, ieviešot administratīvā sloga maziņus pasākumus iesaistītajiem.
3. Nodrošināt psiholoģiskā atbalsta un spēlētāju informētības veicināšanu, lai stiprinātu izpratni par azartspēļu nozari un tās ietekmi uz katru individu un valsti kopumā.
4. Turpināt Inspekcijas darbības procesu digitalizāciju.

2. Inspekcijas finanšu resursi un darbības rezultāti

2.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums

Atbilstoši Finanšu ministrijas darbības stratēģijai 2020.-2024.gadam, Inspekcijas kompetencē ir īstenot politikas mērķi – Caurskatāmas, legālas azartspēles un izlozes Latvijā, nodrošinot sabiedrības interešu un tiesību aizsardzību.

Inspekcija budžetu izstrādā un nodrošina budžeta izpildes analīzi saskaņā ar spēkā esošo valsts budžeta izstrādes, pieprasījuma, atskaitīšanās un izlietojuma normatīvo aktu regulējumu.

Inspekcija administrē budžeta apakšprogrammu 39.02.00 „Izložu un azartspēļu organizēšanas un norises uzraudzība”. Apakšprogrammas mērķis: *Nodrošināt valsts uzraudzību un kontroli, īstenojot valsts politiku izložu, azartspēļu un preču un pakalpojumu loteriju organizēšanas jomā, veicināt jomu regulējošo normatīvo aktu prasību atbilstību Eiropas Savienības valstu efektīvai praksei, kā arī uzraudzīt un kontrolēt šo normatīvo aktu prasību ievērošanu.*

Budžeta apakšprogrammai 39.02.00 “Izložu un azartspēļu organizēšanas un norises uzraudzība” 2023.gadā piesaistītas ilgtermiņa saistības pasākumam “Telpu Rīgā, Talejas ielā 1, nomas maksas izdevumu segšanai” katru gadu 2701 *euro* apmērā.

Azartspēļu un izložu likumā un 2004. gada 25. marta Ministru kabineta noteikumos Nr. 176 “Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcijas nolikums” noteikto uzdevumu veikšanai, kā arī pastāvīgas uzraudzības un kontroles pasākumu nodrošināšanai inspekcijai 2023. gadā saskaņā ar likumu “Par valsts budžetu 2023. gadam” piešķirtie resursi izdevumu segšanai sastādīja 987 532 *euro*, t.sk. budžeta dotācija 983 510 *euro* un plānotie ieņēmumi no sniegtā maksas pakalpojuma par azartspēļu iekārtu identifikācijas numuru izsniegšanu 4 022 *euro*.

2023. gada faktiskie izdevumi kopsummā sastāda 947 752 *euro*, t.sk. kārtējie izdevumi 908 227 *euro* un izdevumi kapitālieguldījumiem 39 525 *euro*. Budžeta izdevumu izpilde kopumā veido 96,0 % no piešķirtā finansējuma, kas ir par 83 806 vairāk nekā 2022. gadā.

Izdevumi atlīdzībai (1000 EKK) 2023. gadā sastādīja 753 590 *euro*, jeb 79,51 % no piešķirtā finansējuma, kas ir par 146 821 *euro* vairāk nekā 2022. gadā. Ar 01.07.2022. tika mainīta Inspekcijas atlīdzības politika. Daļa no atlīdzības izdevumiem (mainīga daļa) tiek nodrošināta no prioritāra pasākuma apmērā “Ieviest Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcijā ilgtermiņā konkurētspējīgu, motivējošu un uz rezultātu orientētu atlīdzības politiku”. Papildus finansējums 2023. gadam sastāda 90 694 *euro* apmērā. Faktiskā izpilde sastāda 90 694 *euro*.

Izdevumi par precēm un pakalpojumiem (2000 EKK) 2023. gadā sastādīja 154 638 *euro*, jeb 16,32 % no piešķirtā finansējuma, kas ir par 45 557 *euro* mazāk nekā 2022. gadā

Izdevumi pamatkapitāla veidošanai (5000 EKK) 2023. gadā sastādīja 39 525 *euro*, jeb 4,17 % no piešķirtā finansējuma, kas ir par 17 458 *euro* mazāk nekā 2022. gadā.

2023. gada laikā ir veiktas piecas apropriācijas pārdales, t.sk.:

- saskaņā ar FM 25.05.2023. rīkojumu Nr. 148 veikta apropriācijas palielināšana no 74.resora "Gadskārtējā valsts budžeta izpildes procesā pārdalāmais finansējums" budžeta programmas 01.00.00 "Apropriācijas rezerve" un piešķirts papildu finansējums 55 660 euro apmērā Inspekcijas, lai nodrošinātu elektronisko sakaru komersantu azartspēļu bloķēšanas atskaites rīka (ESKABAR) funkcionalitātes uzlabošanu un trūkumu novēršanu un azartspēļu vietņu meklēšanas un analīzes rīka funkcionalitātes uzlabošanu, trūkumu novēršanu un jaunu sadaļu izveidošanu, videoierakstu kameru iegādei, lai nodrošinātu kontroles un uzraudzības pasākumus un darbinieku motivēšanai par darba ieguldījumu iestādes mērķu sasniegšanā;
- saskaņā ar FM 12.07.2023. rīkojumu Nr. 213 veikta apropriācijas pārdaļē uz 74.resora "Gadskārtējā valsts budžeta izpildes procesā pārdalāmais finansējums" budžeta programmu 20.00.00 "Veselības aprūpes neatliekamo pasākumu īstenošana 2023. gadā" 8 758 euro apmērā, lai nodrošinātu neatliekamu un prioritāru pasākumu finansēšanu veselības nozarē 2023. gadā;
- saskaņā ar FM 18.07.2023. rīkojumu Nr. 219 veikta apropriācijas pārdaļē programmas/apakšprogrammas ietvaros starp izdevumu ekonomiskās klasifikācijas kodiem no kapitālajiem izdevumiem uz preču pakalpojumu izdevumiem, lai nodrošinātu videoierakstu kameru iegādes izdevumu klasifikāciju atbilstoši ekonomiskajām kategorijām 1 210 euro apmērā;
- saskaņā ar FM 11.10.2023. rīkojumu Nr. 350 veikta apropriācijas pārdaļē programmas/apakšprogrammas ietvaros starp izdevumu ekonomiskās klasifikācijas kodiem no preču un pakalpojumu izdevumiem uz kapitālajiem izdevumiem, lai nodrošinātu datortehnikas iegādes izdevumu klasifikāciju atbilstoši ekonomiskajām kategorijām 1 500 euro apmērā;
- saskaņā ar FM 07.12.2023. rīkojumu Nr. 446 veikta apropriācijas pārdaļē programmas/apakšprogrammas ietvaros starp izdevumu ekonomiskās klasifikācijas kodiem no preču un pakalpojumu izdevumiem uz kapitālajiem izdevumiem, lai nodrošinātu no azartspēlēm un interaktīvajām izlozēm pašatteikušos personu reģistra pielāgošanai paredzētos izdevumus atbilstoši ekonomiskajām kategorijām 5 800 euro apmērā.

Inspekcijai piešķirtā valsts finansējuma izlietojumu pa izdevumu posteņiem 2023.gadā un salīdzinot ar 2022.gadu skatīt 1.tabulā.

1.tabula

Inspekcijai piešķirtais valsts budžeta finansējums un tā izlietojums 2022. – 2023. gadā (euro)

Nr.p.k.	Finansiālie rādītāji	2022.gadā (faktiskā izpilde)	2023.gadā	
			Pārskata perioda plāns atbilstoši pēdējam finansēšanas plānam	Faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	864 288	987 532	948 652
1.1.	Dotācijas	862 921	983 510	945 052
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	1 367	4 022	3 600
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	0	0	0
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi	0	0	0
2.	Izdevumi (kopā)	863 946	987 532	947 752
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	806 963	947 736	908 227
2.1.1.	kārtējie izdevumi	806 963	947 736	908 227
2.1.2.	procentu izdevumi	0	0	0
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	0	0	0
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	0	0	0
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti	0	0	0
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	56 983	39 796	39 525
2.3.	maksas pakalpojumi un citu pašu ieņēmumu naudas līdzekļu atlikums	-342	0	-900

Savas darbības nodrošināšanai un noteikto funkciju veikšanai Inspekcija nesāņem ārvalstu finanšu palīdzību, ziedojumus vai dāvinājumus. Inspekcija nav saņēmusi valsts aizdevumus, nav veikusi un pasūtījusi pētījumus, tai nav finanšu saistības.

Piešķirtā finansējuma neizpildes būtiskākie iemesli:

Atlīdzības izdevumos (1000 EKK) 30 123 euro, jeb 96,2 % skaidrojama ar to, ka no 01.01.2023. līdz 31.07.2023. Inspekcijā bija viena vakance, bet no 01.07.2023. bija četras vakances, t.sk. viens darbinieks no 1.jūlija līdz gada beigām atradās bērna kopšanas atvaļinājumā. Visas vakances tika aizpildītas novembra mēnesī.

Preču un pakalpojumu izdevumos (2000 EKK) 9 385 euro, jeb 94,3 % galvenokārt skaidrojama ar to, ka sākotnēji komunikācijas un sabiedrības informēšanas pasākumi tika plānoti, lai informētu sabiedrību par grozījumiem Azartspēļu un izložu likumā (turpmāk AIL). Tā kā Finanšu ministrijas vadītajā darba grupā plānotajiem AIL grozījumiem 2023. gadā netika panākta galīgā starpinstitucionālā saskaņošana, tie netika tālāk virzīti izskatīšanai Ministru kabinetā, un tādējādi SIA "Aģentūra Fauna" 2023. gada līguma summa tika izmantota daļēji. Sabiedrības informēšanas un komunikācijas pasākumi tiek plānoti un tiks turpināti 2024. gadā.

Izdevumi pamatkapitāla veidošanai (5000 EKK) 2023. gadā sastādīja 39 525 euro, (plāns 39 796 euro). Pamatkapitāla veidošanai piešķirtais finansējums izlietots 99,3% apmērā. Pamatkapitāla veidošanā finansējumam izmantota apropriācijas rezerve. Galvenie izdevumu posteņi šeit bija:

- 1) Elektronisko sakaru komersantu azartspēļu bloķēšanas atskaites rīka funkcionalitātes uzlabošana, trūkumu novēršana, kas veicinās pārbaudes kvalitātes un laika patēriņa samazināšanu, izmantojot tehniskos risinājumus -11900 euro.
- 2) Azartspēļu vietņu meklēšanas un analīzes rīka funkcionalitātes uzlabošana, trūkumu novēršana, jaunu sadaļu izveidošana, kas veicinās nelicencētu interaktīvo azartspēļu vietņu atklāšanu, pierādījumu nostiprināšanu, vienotu lēmumu uzskaiti, samazinot manuālu darbu veikšanu – 17800 euro.

Maksas pakalpojumu ieņēmumu plāns 2023. gadam bija 4 022 euro. Faktiskā izpilde 2023. gadā sastādīja 3 599,69 euro. Neizpilde skaidrojama ar neskaidro situāciju turpmākā azartspēļu nozares darbības regulējumā, tajā skaitā ar pašvaldību noteiktajiem ierobežojumiem esošajās azartspēļu vietās un plāniem aizliegt turpmāku azartspēļu vietu darbību. Tas nozīmē, ka azartspēļu komersanti ļoti piesardzīgi atjauno azartspēļu automātu piedāvājumu, turpinot darbu ar vecāka izlaiduma spēļu iekārtām.

2.2. Plānotie darbības rezultāti, rezultātu izpildes analīze

Finanšu ministrijas budžeta programmas (apakšprogrammas) 39.02.00 *Izložu un azartspēļu organizēšanas un norises uzraudzība* ietvaros 2023.gadam finansētas šādas prioritātes un darbības aktivitātes. 2.tabulā apkopots darbības rezultātu un to rezultatīvo rādītāju izpilde. 2.tabulā ar "PP" apzīmēti prioritāro pasākumu ietvaros plānotie uzdevumi, kuru izpilde sīkāk analizēta 2.3.nodaļā 3.tabulā.

2.tabula

Darbības rezultātu un to rezultatīvo rādītāju izpildes analīze 2023. gadā

Nr. p.k.	Darbības rezultāts	Rādītāja nosaukums	Mērv.	Plānotā vērtība	Izpilde	Izpildes novirze (%)vai +/-	Piezīmes par izpildi
1.	Azartspēļu un izložu uzraudzība, licencēšana un kontrole	Kontroles un uzraudzības pasākumi izlozēs, azartspēlēs – (atbilstība normatīvajiem aktiem no kopējā pārbaūžu skaita)	%	98	95	-3,1	Uz risku novērtējumu balstītas pārbaūžu metodikas izmantošana pārbaūžu plānošanā rezultējas ar jaunu pārkāpumu konstatēšanu. Plānotas 160 pārbaudes, faktiski veiktas 175 pārbaudes, konstatēti 8 pārkāpumi.
2.	Azartspēļu un izložu uzraudzība, licencēšana un kontrole	Elektronisko saskaru komersantu uzraudzība un pārbaudes par inspekcijas lēmumu par nelicencēto vietņu bloķēšanu izpildi no kopējā apkalpoto mājāsaimniecību apjoma	%	95	95	0,0	Plānotas 25 pārbaudes, faktiski tika veiktas 20 pārbaudes, tai skaitā atkārtotas, pārbaudes veicot pie lielākajiem ESK, kuru kopējais klientu skaits sasniedz 95% no Latvijā kopējā apkalpoto mājāsaimniecību apjoma. Veiktajās pārbaudēs pārkāpumi netika konstatēti.
3.	Azartspēļu un izložu uzraudzība, licencēšana un kontrole	Interaktīvo azartspēļu organizēšanas pārbaudes, t.sk., attālinātās, finanšu plūsmas, platformas atbilstības un tehniskās - atbilstība normatīvajiem aktiem no kopējā pārbaūžu skaita	%	98	91	-7,1	Kopumā plānotas 160 pārbaudes, faktiski veiktas 178 pārbaudes. Konstatēti 15 pārkāpumi. Uz risku novērtējumu balstītas pārbaūžu metodikas izmantošana pārbaūžu plānošanā rezultējas ar jaunu pārkāpumu konstatēšanu.
4.	Īstenoti uzraudzības un kontroles pasākumi NILLTFN jomā	Apmācības uzraugāmo subjektu atbildīgās amatpersonas par NILLTFN jomu	skaitis	120	120	0,0	Plānotie rādītāji sasniegti pilnā apmērā. 2023. gadā tika organizētas 7 apmācības Inspekcijas uzraudzībā esošam likuma subjektiem.

Nr. p.k.	Darbības rezultāts	Rādītāja nosaukums	Mērv.	Plānotā vērtība	Izpilde	Izpildes novirze (%) vai +/-	Piezīmes par izpildi
5.	Azartspēļu un izložu uzraudzība, licencēšana un kontrole	Latvijā neliencēto interaktīvo azartspēļu organizētāju tirgus daļa no kopējā azartspēļu tirgus	%	20	20,0	0,0	Pēc Lielbritānijas aģentūras <i>H2Gambling Capital</i> 02.11.2023 datiem, nelegālā tirgus īpatsvars Latvijā samazinājies līdz 20%. Ietekmējošie faktori: 1) sabiedrības informētības un izpratnes pieaugums par riskiem, izmantojot nelegālā biznesa vidi; 2) nelegālo domēnu bloķēšanas pasākumi ietekme; 3) ekonomiskā aktivitāte, lejupvērsta inflācijas dinamika, pirktpējas atjaunošanās.
6.	Azartspēļu un izložu uzraudzība, licencēšana un kontrole	Izsniegtās (pārreģistrētās) licences	skaits	370	371	+0,3	Plānotie rādītāji sasniegti pilnā apmērā.
7.	Preču un pakalpojumu loteriju organizēšanas licencēšana, uzraudzība un kontrole	Izsniegtās preču un pakalpojumu loteriju atļaujas	skaits	520	433	-16,7	Loteriju skaita samazināšanos ietekmējis preses izdevēju organizēto loteriju skaita kritums, ņemot vērā faktoru, ka kara Ukrainā ietekmes rezultātā tika pārtraukta vairāku preses izdevumu (žurnālu) izdošana krievu valodā. Kā arī loteriju skaits samazinās, jo tiek organizētas loterijas uz ilgāku laika periodu un attiecīgi ar lielākiem laimestu fondiem.
8.	Preču un pakalpojumu loteriju organizēšanas licencēšana, uzraudzība un kontrole	Ieņēmumi no preču un pakalpojumu loteriju organizēšanas nodevas valsts pamatbudžetā	euro	350 000	324 657	-7,2	Skatīt skaidrojumu pie 7.punkta.
9.	Azartspēļu un izložu uzraudzība, licencēšana un kontrole	Ieņēmumi no izložu un azartspēļu nodevas valsts pamatbudžetā	euro	3 716 020	3 359 580	-9,6	Pašvaldību lēmumu rezultātā Inspekcija ir anulējusi 13 spēļu zāļu licences un 10 totalizatora likmju pieņemšanas vietu licences. Papildus viens azartspēļu pakalpojumu sniedzējs ir samazinājis iekārtu skaitu, tādējādi faktiski nodeva ir iemaksāta atbilstoši mazākā apmērā, nekā sākotnēji plānots, kā arī viens pakalpojumu sniedzējs anulēja licenci. Komersantu reorganizācijas procesa ietvaros – apvienojoties diviem azartspēļu organizētājiem, samazinājās azartspēļu organizēšanas licenču skaits.

Nr. p.k.	Darbības rezultāts	Rādītāja nosaukums	Mērv.	Plānotā vērtība	Izpilde	Izpildes novirze (%)vai +/-	Piezīmes par izpildi
10.	Azartspēļu un izložu uzraudzība, licencēšana un kontrole	Pozitīvi ietekmēto problemātisko vai potenciāli problemātisko spēlētāju īpatsvars no visiem potenciāli problemātiskajiem un problemātiskajiem spēlētājiem	%	23	40,1	74,2	No 2019. gada VM pētījumā aprēķinātā paaugstinātā riska personu skaita 79 119 uz 01.01.2024. pašatteikušos personu reģistrā aktīvs aizliegums dalībai azartspēlēs bija 31692 personām jeb 40,06% no kopējās riska grupas. Inspekcija un azartspēļu nozares asociācijas rīkoja vairākus sabiedrības informēšanas pasākumus, īpaši akcentējot un popularizējot iespēju personai iekļaut sevi pašatteikušos personu reģistrā. Sabiedrības informētība par pašatteikušos personu reģistru ir būtiski pieaugusi.
11.	Azartspēļu un izložu uzraudzība, licencēšana un kontrole	Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcijai labvēlīgu tiesas nolēmumu īpatsvars	%	100	50	-50,0	Neizpildi noteica Satversmes tiesas spriedums par interaktīvo azartspēļu organizēšanu aizlieguma COVID 19 laikā atzīšanu par neatbilstošu Satversmei un AT Senāta izrietošie spriedumi par Inspekcijas lēmumu atzīšanu par prettiesiskiem.
12.	Azartspēļu un izložu uzraudzība, licencēšana un kontrole	Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcijas klientu vērtējuma līmenis (novērtējums skalā 1-10)	punkti	8	8,0	0,0	Rādītājs ir izpildīts.

Darbības rezultātu un rezultatīvo rādītāju mērķu sasniegšanai tika pārskatītas darba metodes, kuru rezultātā visi kontroles un uzraudzības pasākumi tika īstenoti uz risku izvērtējumā balstītu pieeju. Veicot īpaši mērķētus risku izvērtējumā balstītus kontroles pasākumus, palielinās konstatēto pārkāpumu skaits, kas norāda uz veikto pārbažu efektivitāti. Papildus tam, elektronisko komersantu uzraudzībā un nelicencētu interaktīvo vietņu ierobežošanā tika pilnveidoti nelegālo vietņu atlases rīki, kas samazināja manuālo kļūdu rašanos un nodrošināja efektīvu resursu izmantošanu pienākumu veikšanā. Vienlaikus tika pilnveidots interaktīvo azartspēļu organizēšanas uzraudzības process, sadalot kontroles pasākumus mērķētās pārbaudēs, atbilstoši jaunatklātiem riskiem un veicot prevencijas pasākumu īstenošanu, lai veidotu vienveidīgu pieeju un prasības visiem organizētājiem.

2.3. Pārskata gadā īstenotie prioritārie pasākumi

3.tabula

Prioritāro pasākumu izpildes analīze 2023.gadā

39.02.00 Izložu un azartspēļu organizēšanas un norises uzraudzība

Prioritārā pasākuma numurs un nosaukums	Darbības rezultāts	Rādītāja veids*	Rādītāja nosaukums	Mērvienība	Gads	Plānotā vērtība	Izpilde
2. FM resora spēju stiprināšana, tajā skaitā IUB, VK un VID Nodokļu un muitas policijas pārvaldes kapacitātes stiprināšana un muitas infrastruktūras pilnveidošana stiprināšana	Ieviest Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcijā ilgtermiņā konkurētspējīgu, motivējošu un uz rezultātu orientētu atlīdzības politiku	PPIzd	Izdevumi	euro	2022	90 694,0	90 693,4
13. Valsts pārvaldes kapacitātes stiprināšana, nodrošinot stratēģiski svarīgo amata grupu atlīdzību	Stiprināt kapacitāti, nodrošinot arī konkurētspēju ar darba tirgu	PPIzd	Izdevumi	euro	2023	3 412,0	3,412,0

(2.) Prioritārais pasākums (2022-2024) - FM resora spēju stiprināšana, tajā skaitā IUB, VK un VID Nodokļu un muitas policijas pārvaldes kapacitātes stiprināšana un muitas infrastruktūras pilnveidošana – izvirza mērķi - Ieviest Inspekcijā ilgtermiņā konkurētspējīgu, motivējošu un uz rezultātu orientētu atlīdzības politiku.

Rezultāts: Virzība prioritārajam pasākumam noteiktā mērķa sasniegšanā vērtējama kā sekmīga, jo uz pārskata perioda beigām ir aizpildītas visas vakances jeb 100%. Vakanto amata vietu aizpildījums norāda uz konkurētspējīgu amata algu politiku un atalgojuma mainīgo komponentu iekļaušanu atlīdzības sistēmā kā būtisku motivācijas faktoru darba rezultātu sasniegšanā. PP ietvaros un piešķirtā finansējuma ietekmē ir radīts pietiekams cilvēkresursu kapacitātes nodrošinājums, lai vidējā termiņā spētu sasniegt izvirzītos stratēģiski svarīgos rezultātīvos rādītājus.

(13.) Prioritārais pasākums (2023-2025) - Valsts pārvaldes kapacitātes stiprināšana, nodrošinot stratēģiski svarīgo amata grupu atlīdzību – izvirza mērķi - stiprināt kapacitāti, nodrošinot arī konkurētspēju ar darba tirgu.

Rezultāts: Rezultatīvo rādītāju izpildes ietvaros Inspekcija ir nodrošinājusi, ka visiem nodarbinātajiem no 01.04.2023. mēnešalga nav zemāka par 2023.gada mēnešalgu skalas attiecīgās mēnešalgu grupas minimumu (%).

2.4. Inspekcijas sniegtie publiskie pakalpojumi

Inspekcijas sniegtie bezmaksas **pakalpojumi** ir publicēti Inspekcijas tīmekļvietnē un ievadīti valsts pakalpojumu katalogā vietnē *latvija.lv* atbilstoši Ministru Kabineta 2017. gada 4. jūlija noteikumos Nr. 399 „Valsts pārvaldes pakalpojumu uzskaites, kvalitātes kontroles un sniegšanas kārtība” paredzētajai kārtībai.

4.tabula

Inspekcijas sniegtie pakalpojumi 2023. gadā

Pakalpojums	Pakalpojuma pieteikšanas skaits pa kanāliem							
	Kopā pieteikumi	Klātienē	Neklātienē				Pakalpojumu izpildes kavējumu skaits	Sūdzību skaits par pakalpojumu
			kopā	pasts	elektroniski	telefoniski		
Personas iekļaušana pašatteikušos personu reģistrā	17424	987	16437	x	16437	x	0	0
Personas izslēgšana no pašatteikušos personu reģistra	4051	386	3665	x	3665	x	0	0
Personas automātiska izslēgšana no pašatteikušos personu reģistra, sakarā ar lieguma termiņa beigām	7938	x	7938	x	7938	x	x	x
Azartspēļu iekārtu identifikācijas numuru izsniegšana	13	0	13	0	13	X	0	0
Azartspēļu organizēšanas licences izsniegšana vai pārreģistrācija	16	0	16	0	16	X	0	0
Azartspēļu organizēšanas vietu licences izsniegšana vai pārreģistrācija	289	0	289	0	289	X	0	0
Azartspēļu pakalpojumu sniegšanas licences izsniegšana vai pārreģistrācija	6	0	6	0	6	X	0	0
Preču un pakalpojumu loteriju atļauju izsniegšana	431	0	431	0	431	X	0	0
Izložu licences izsniegšana un pārreģistrācija valsts mēroga izlozēm	43	0	43	0	43	X	0	0
Psihologa konsultāciju sniegšana azartspēļu un izložu spēlētājiem	1072	849	223	0	223	x	0	0

Kā redzams 4.tabulā, absolūti lielākā daļa Inspekcijas sniegto pakalpojumu tiek nodrošināti attālinātā (neklātienē) veidā – gan izmantojot Inspekcijas izveidotās informāciju sistēmas, kam nodrošināts komersantu pieslēgums, gan izmantojot automātisko lietvedības sistēmu saziņā

ar komersantiem. No kopējā 21475 iesniegumu skaita, kas attiecināmi uz iekļaušanos vai izslēgšanos no Pašatteikušos personu reģistra, tikai 6,4% jeb 1373 iesniegumi saņemti klātienē Inspekcijā vai azartspēļu vietā un tad šis iesniegums nogādāts Inspekcijā. Azartspēļu un izložu likums paredz iespēju personai iesniegumu iesniegt personīgi, kas joprojām tiek arī izmantots.

Otra grupa pakalpojumu – Psihologa konsultāciju sniegšana azartspēļu spēlētājiem – kurā klātienē konsultācijas ir absolūtā vairākumā. Personas labprātāk izmanto tiešo kontaktu (konsultāciju) ar psihologu. Klātienē konsultāciju izmantojuši 849 klienti jeb 79% no visiem 1072 interesentiem.

Visi pārējie Inspekcijas sniegtie pakalpojumi, kas saistīti ar dažādu lēmumu, atļauju, licenču piešķiršanu vai apstiprināšanu, nodrošināti attālināti – elektroniskā veidā.

2.5. Inspekcijas darbības citas aktualitātes 2023. gadā

2023.gadā nodrošināta izložu un azartspēļu organizētāju, kā arī preču un pakalpojumu loteriju organizētāju darbības uzraudzība un kontrole, veicot darbības licenču izsniegšanu vai to pārreģistrāciju, atļauju izsniegšanu, analizējot un kontrolējot komersantu darbības atbilstību normatīvo aktu prasībām, lai īstenotu sabiedrības interešu un spēlētāju tiesību aizsardzību.

Nozīmīgākās 2023.gada darbības aktualitātes aprakstītas sadalījumā pa darbības veidiem:

(1) 2023.gadā Inspekcijas amatpersonas turpināja nozares **uzraudzības un kontroles pasākumus**. Kopumā izsniegtas vai pārreģistrētas 371 licences darbībai azartspēļu tirgū, anulētas 13 spēļu zāļu licences, 10 totalizatora likmju pieņemšanas vietu licences, 1 azartspēļu pakalpojumu sniegšanas licence, kā arī 8 valsts mēroga loteriju licences, kas pārtrauca darbību. Spēļu vietu skaita samazināšanās notiek gan komersantu rentabilitātes apsvērumu, gan pašvaldību lēmumu ietekmē. 2023.gadā darbu pārtraucis arī viens azartspēļu pakalpojumu sniedzējs "Rušonas muiža". Šajā gadā no jauna izsniegta viena interaktīvo azartspēļu organizēšanas licence, viena jauna spēļu zāles licence jaunās viesnīcas "Aston Hotel Riga" telpās, kā arī 16 jaunas totalizatora un derību vietu licences, kas jau esošajās spēļu zālēs paplašina piedāvājuma klāstu ar jaunu spēļu veidu. No 2023.gadā izsniegtajām un pārreģistrētajām licencēm valsts budžetā iekasēta valsts nodeva 3,359 milj. euro apmērā.

2023.gadā izsniegtas 433 preču un pakalpojumu loteriju atļaujas, kas piedāvājušas balvas par kopējo vērtību 1,353 milj.euro. Valsts budžetā valsts nodevas veidā iekasēti 0,324 milj.euro. Gada laikā anulētas 16 atļaujas, atteikti 6 loteriju pieteikumi.

Ievērojot izmaiņas spēļu vietu izvietojumā un izveidē, pastāv risks nelegālā piedāvājuma rašanās iespējai, tādēļ Kontroles departaments veic papildus kontroles pasākumus un aktīvi seko publikācijām sociālajos tīklos. Vienlaikus tiek pielietotas jaunas kontroles metodes interaktīvo azartspēļu darbības uzraudzībai, tajā skaitā – Inspekcijas uzraudzības sistēmu un spēļu platformu datu salīdzināšana un analīze, atbildīgas spēles nodrošināšanas ievērošana, kā arī spēlētāju iesniegumu-sūdzību izskatīšana.

Turpinot nelicencēto interaktīvo azartspēļu vietņu ierobežošanas pasākumus, 2023.gadā inspekcija pieņēmusi 317 lēmumus par nelegālo vietņu bloķēšanu, kas attiecas uz 11 juridisko personu veidotiem 317 domēniem. Kopš 2014. gada kopumā bloķēti 3353 domēni, kas piedāvā nelicencētas spēles. Lai pārbaudītu, kā tiek ievērotas Inspekcijas lēmumos noteiktās prasības, organizētas 20 pārbaudes elektronisko sakaru komersantu darbības vietās. Šo komersantu piedāvātie elektronisko sakaru pakalpojumi nodrošina interneta pieslēgumu aptuveni 95% Latvijas māsajniecību.

(2) Būtisks Inspekcijas amatpersonu darba ieguldījums veikts **FM darba grupas sastāvā**, kura gatavo priekšlikumus grozījumiem Azartspēļu un izložu likumā, pamatojoties uz Azartspēļu un izložu jomas politikas pamatnostādņēs 2021.-2027.gadam izvirzītajiem mērķiem un uzdevumiem. 2023.gadā notikušas 8 darba grupas sēdes, kurās analizēti dažādi likumprojekta iekļaujami jautājumi, tajā skaitā, paplašinātā darba grupas sastāvā jautājumā par azartspēļu reklāmas aizliegumu un totalizatoru reklāmu sporta federāciju komandu sacensībās. Paralēli likumprojekta grozījumu redakcijai un tās anotācijas izstrādei, tika sniegti priekšlikumi redakciju projektiem arī attiecīgajiem Ministru kabineta noteikumiem un Inspekcijas vadlīnijām par šo normu ieviešanu – par spēļu vietu vizuālā noformējuma prasībām, reklāmas un preču zīmju prasībām un izvietojumu, par spēlētāju paradumu monitoringa sistēmas izstrādi un spēlētāju riska līmeņu noteikšanu, par spēlētāju karšu ieviešanas un lietošanas nosacījumiem. 2024. gada 25.janvārī likumprojekts "Grozījumi Azartspēļu un izložu likumā" izskatīts Valsts sekretāru sanāksmē.

(3) Kontroles pasākumi galvenokārt tiek veikti, balstoties uz apzināto risku līmeņu izvērtējumu, līdz ar to kontroles rīki un kontrolējamie subjekti ir mērķēti, kontroles pasākumu ir mazāk, bet tie sasniedz labāku rezultātu. Minētais attiecināms arī uz Inspekcijas darbības jomu – īstenot Pasākumu plānā noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas (turpmāk - NILLTPF) novēršanai laikposmam 2023. - 2025.gadam ietvertos pasākumus. Pasākumu plāna uzdevumu izpildes ietvaros veiktas šādas darbības:

- Īstenotas 40 NILLTPF novēršanas pārbaudes, no tām 19 pārbaudes notika neklātienē un 21 klātienē. Atbilstoši uzraugāmo likuma subjektu identificētajiem NILLTPF risku līmeņiem tika veikts proporcionāls skaits uzraudzības pasākumu: 21 NILLTPF novēršanas pārbaudes tika veiktas pie likuma subjektiem ar augstu NILLTPF riska līmeni, 15 pie likuma subjektiem ar vidēju NILLTPF riska līmeni un 4 pie likuma subjektiem ar zemu NILLTPF riska līmeni;
- 13 pārbaudēs tika konstatētas neatbilstības NILLTPFN likuma prasībām un pieņemti lēmumi par sankcijas piemērošanu, t.i., par soda naudas uzlikšanu par kopējo summu 63008,45 EUR apmērā un brīdinājumu izteikšanu;
- Regulāri aktualizēta informācija Inspekcijas tīmekļvietnē par starptautiskām sankcijām un to ievērošanu;
- Aktualizētas Inspekcijas izstrādātās "Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas iekšējās kontroles sistēmas izveides vadlīnijas azartspēļu un izložu organizētājiem";
- Veikts sektora riska novērtējums par iepriekšējo periodu, tā apkopojums iesniegts FID un notikusi dalība nacionālā risku novērtējuma izstrādē;
- Īstenota starptautiskā sadarbība ar ES valstīm NILLTPFN jomā, kas vērsta uz vienveidīgu NILLTPF risku izpratni sektorā.

(4) Viens no Inspekcijas uzdevumiem ir atbalsta nodrošināšana personām, kurām pārmērīga azartspēļu vai interaktīvo izložu spēlēšana rada problēmas un riskus. Viens no šādiem atbalsta veidiem ir iespēja brīvprātīgi iekļaut savus datus Inspekcijas uzturētajā **Pašatteikušos personu reģistrā**. Šādu iespēju no 2020.gada sākuma līdz 2023.gada 31.decembrim kopumā izmantojušas 58 017 personas, 26 325 personām ierobežojumu termiņš ir beidzies, bet aktuāls aizliegums piedalīties azartspēlēs un interaktīvajās izlozēs ir 31 692 personām. Gada laikā aktuālo iekļauto personu skaits palielinājies par 5942 personām. Otrs atbalsta veids, ko nodrošina Inspekcija, ir **psihologa konsultācijas** azartspēļu spēlētājiem un viņu tuviniekiem.

Inspekcijas nodrošinātās psihologa konsultācijas ir bez maksas. 2023.gadā kopumā sniegtas 849 klātienē un 223 attālinātās konsultācijas, kā arī sniegtas atbildes uz 2522 telefoniskiem jautājumiem un 203 e-pasta vēstulēm. Vienlaikus Inspekcijas psiholoģe vada seminārus mācību iestādēs pedagogiem, skolēniem, viņu vecākiem, pašvaldību sociālajiem darbiniekiem, sadarbojas ar krīžu centru "Skalbes", Ģintermuižas Minesotas programmas speciālistiem, lai apmainītos ar informāciju par efektīvākajām psiholoģiskā atbalsta metodēm azartspēļu atkarības riska personām.

(5) Viena no 2023.gada inspekcijas prioritātēm bija arī - veicināt **inspekcijas darbības procesu pārskatīšanu**, papildinot atbalsta funkciju izpildes procesu, ko veic ārpalpojumu sniedzēji, kā arī pilnveidojot tehnoloģiju izmantošanu datu apmaiņā, uzkrāšanā un analizē, samazinot administratīvo slogu gan komersantiem, gan inspekcijas amatpersonām.

Atbalsta funkciju izpildes procesu pārskatīšanas jautājumi un informācijas tehnoloģiju izmantošanas pilnveidošanas jautājumi apskatīti Gada pārskata 2.8.nodaļā "Informācija par iestādes vadības un darbības uzlabošanas sistēmām".

2.6. Inspekcijas Darbības stratēģijas 2021.-2023. gadam ieviešanas novērtējums

Šis gada pārskats ietver Inspekcijas Darbības stratēģijas 2021.-2023.gadam plānošanas cikla noslēdzošo gadu. Būtiska daļa Inspekcijas darba plānā 2023.gadam un šajā Gada pārskatā izvērtētie un aprakstītie uzdevumi un sasniedzamie rezultāti atbilst Stratēģijā iekļautajām prioritātēm.

No Stratēģijā iekļautajiem mērķiem objektīvu iemeslu dēļ nav sasniegts III.mērķa 3.uzdevums – Izveidota automatizēta azartspēļu ieņēmumu uzskaites un kontroles sistēma. Kā dokumentā plānots, 2022.gadā tiks veikti grozījumi normatīvajos aktos, kas nodrošinās juridisko pamatojumu attiecīga tehnoloģiskā risinājuma izveidei un ieviešanai 2023.gadā. Diemžēl dažādu FM darba grupas diskutējamo jautājumu sarežģītības dēļ, sagatavotie grozījumi Azartspēļu un izložu likumā tikai 2024.gada 25.janvārī izskatīti Valsts sekretāru sanāksmē ar tālāku virzību uz Ministru kabinetu. Normatīvā regulējuma apstiprināšanas aizkavēšanās ir pamats Stratēģijā norādītā mērķa neizpildei plānotajā termiņā. Tomēr plānotie mērķi tiks iekļauti nākamo periodu plānošanas dokumentos un tiks izpildīti. Atsevišķus uzdevumu izpildes nosacījumus un termiņus var ietekmēt šī Gada pārskata 2.7.nodaļā aprakstītie iekšējie un ārējie faktori un riski.

Kopumā uzskatāms, ka Stratēģijā izvirzīto mērķu, uzdevumu un rezultātu izpilde tiek organizēta un veikta paredzētajos termiņos noteiktajā kārtībā.

2.7. Inspekcijas mērķu sasniegšanu kavējošie un veicinošie faktori

Inspekcijas darbību ietekmē dažādi **iekšējie un ārējie faktori un riski**:

- 1) Valsts tautsaimniecības un ekonomiskā attīstība;
- 2) Azartspēļu un izložu nozares attīstības tempi, tehnoloģiju ietekme uz to attīstību, jaunu spēļu veidu rašanās;
- 3) Izmaiņas normatīvajos aktos, kas reglamentē azartspēļu un izložu nozares darbību, atsevišķos gadījumos radot tiesvedību riskus;
- 4) Inspekcijai piešķirtais budžeta dotāciju apjoms funkciju un uzdevumu nodrošināšanai un izpildei;
- 5) Inspekcijas personāla resursu nodrošinājums un personāla attīstība, kompetence, prasmes, lojalitāte, motivācija;
- 6) Inspekcijas un personāla tehniskais nodrošinājums, tā pietiekamība un kvalitāte;
- 7) Inspekcijas darbības risku izvērtēšanas efektivitāte, lēmumu pieņemšanas kvalitāte un savlaicīgums;
- 8) Inspekcijas darbības likumība un tiesiskums.

Inspekcijas darbību **veicinošie faktori**:

- 1) Uzkrātā pieredze un zināšanas izložu un azartspēļu nozares, kā arī preču un pakalpojumu loteriju organizēšanas uzraudzībā;
- 2) Inspekcijas darbinieki – kvalificēti, izglītoti, ar pieredzi, uz sadarbību vērsti, ar atbildības sajūtu, plaša profila speciālisti, kas spēj un var sasniegt valsts azartspēļu un izložu uzraudzības politikas izvirzītos mērķus un veicināt sabiedrības uzticību labi organizētam un kvalitatīvi uzraudzītam izložu un azartspēļu tirgum;
- 3) Pozitīva darba vide un savstarpējā kultūra inspekcijā;
- 4) Laba sadarbība ar valsts pārvaldes un citām iesaistītajām institūcijām – VP, VID, PTAC, FKTK, FNA;
- 5) Teicamas sadarbības iespējas ar ārvalstu kolēģiem – azartspēļu uzraugiem, ekspertiem, testēšanas laboratoriju speciālistiem.

Inspekcijas darbību **ierobežojošie faktori**:

- 1) Politiskā nenoteiktība (vienota valsts redzējuma – vīzijas trūkums), kavēšanās pieņemt racionālus lēmumus azartspēļu un izložu jomas regulējumā, politisko uzstādījumu maiņas risks, kā rezultātā īsā termiņā jānovērtē plānoto politikas mērķu izmaiņu ietekme uz nozares attīstību un iespējamiem riskiem, ko var radīt neizvērtēti politiski lēmumi;
- 2) Nozares uzraudzības pasākumu pilnveidošanai sagatavoto normatīvo aktu projektu apstiprināšanas kavēšanās;
- 3) Normatīvo aktu grozījumu projekta izstrādē un saskaņošanas procesā iesaistīto pušu atšķirīgais redzējums par plānotajām izmaiņām;
- 4) Attīstoties tehnoloģiju pielietojumam azartspēļu un izložu nozares darbībā, nepieciešams atbilstošs tehniskais nodrošinājums un attiecīgi kvalificēti darbinieki;
- 5) Nepietiekama finansējuma risks inspekcijas IT sistēmu pilnveidošanai;
- 6) Nepietiekama sabiedrības izpratne par azartspēļu organizēšanas principiem, inspekcijas lomu to uzraudzībā, un azartspēļu ietekmes riskiem uz sabiedrības locekļiem, it īpaši nepilngadīgajiem un jauniešiem.

Augstākminētie faktori veicinājuši **tiesvedības procesus** par nozares darbības jautājumiem.

Iespējami riski tiesvedību rezultātā

(1.) 2023.gadā beigušās tiesvedības par Inspekcijas 2020.gada 6.aprīļa lēmumu Nr.161 "Par azartspēļu organizēšanas licenču apturēšanu", kas tika pieņemts, pamatojoties uz Covid-19 pandēmijas laikā veiktajiem grozījumiem Azartspēļu un izložu likumā, nosakot Inspekcijas pienākumu apturēt azartspēļu organizēšanas licences interaktīvajā vidē.

(2.) SIA Joker LTD tiesvedības process noslēdzies, kad Latvijas Republikas Senāts nolēma atteikt ierosināt kasācijas tiesvedību par Administratīvās apgabaltiesas 2023.gada 28.februāra spriedumu. Ar Administratīvās apgabaltiesas spriedumu uzlikts par pienākumu Latvijas Republikai viena mēneša laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas atlīdzināt SIA Joker LTD mantisko zaudējumu neiegūtās peļņas veidā 107 491 *euro* apmērā. Izmaksa veikta no LNG 2024.gada 19.janvārī.

(3.) Apvienotajā lietā Nr. A420165220 - SIA „Latsson Licensing”, SIA „viensviens.lv”, SIA „Olympic Casino Latvia”, SIA „OPTIBET”, SIA „Alfor” ar 2023. gada 21. decembra Latvijas Republikas Senāta spriedumu atstāts negrozīts Administratīvās apgabaltiesas 2022. gada 2. februāra spriedums par Inspekcijas lēmuma atzīšanu par prettiesisku, bet Inspekcijas kasācijas sūdzība noraidīta. Paredzams, ka zaudējumu apjoms tiks pieprasīts jaunā tiesvedībā.

(4.) SIA "PAF Latvija" lietā Nr. A420180220 ar 2023. gada 28. decembra Latvijas Republikas Senāta spriedumu atstāts negrozīts Administratīvās apgabaltiesas spriedums par Inspekcijas lēmuma atzīšanu par prettiesisku, bet Inspekcijas kasācijas sūdzība noraidīta. Paredzams, ka zaudējumu apjoms tiks pieprasīts jaunā tiesvedībā.

(5.) Atbilstoši "Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma" nosacījumiem: Ja iestādes lēmums vai tiesas nolēmums ir vērsts pret Latvijas Republiku, tajā noteikto summu izmaksā no valsts pamatbudžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem" vai no valsts pamatbudžetā attiecīgās iestādes darbībai paredzētajiem līdzekļiem.

Latvijas Republikas Senāta 2023.gada 21.decembra sprieduma [8] daļā ir norādīts: "...nav izšķiroši, vai administratīvā akta prettiesiskumā ir (nav) vainojama inspekcija vai arī administratīvā akta prettiesiskums ir saistīts ar citiem apstākļiem, piemēram, likumdevēja kļūdu, pieņemot Satversmei neatbilstošu tiesību normu, kuru iestādei bija pienākums piemērot. Jebkurā gadījumā valsts ir atbildīga par to zaudējumu atlīdzināšanu, kas personām nodarīti ar prettiesisku administratīvo aktu”.

Iespējami riski politisko lēmumu rezultātā

(1.) Pēc azartspēļu kompāniju SIA "Olympic Casino Latvia", SIA "Alfor" un SIA "Joker LTD" pieteikumiem, lietu par azartspēļu organizēšanas ierobežojumiem Rīgas administratīvajā teritorijā Satversmes tiesa rakstveida procesā plāno skatīt 2024.gada 5.martā. Ar Rīgas Domes lēmumu plānots slēgt azartspēļu zāles visā pilsētas teritorijā. Lai gan minētais spriedums attieksies uz Rīgas Domes pieņemtu lēmumu, skaidrs ir tas, ka arī pārējās pašvaldības pieņems lēmumus, kas būs atbilstošs Satversmes tiesas spriedumam.

Atkarībā no Satversmes tiesas sprieduma, var mainīties nosacījumi "zemes" azartspēļu organizēšanas principos, kas būtiski ietekmēs arī Inspekcijas darbību normatīvo aktu ievērošanas uzraudzībā, tajā skaitā, azartspēļu vietu un organizētāju licencēšanas kārtībā. Ja Satversmes tiesa lems par labu vispārējam aizliegumam, tad pastāv risks, ka kopumā jāmaina Azartspēļu un izložu likuma būtība, jo var rasties situācija, ka zemes azartspēles Latvijā ir aizliegtas un nepastāv.

(2.) Kā norādīts iepriekš, 2024.gadā tiks izskatīti būtiski grozījumi Azartspēļu un izložu likumā, lai pilnveidotu azartspēļu un izložu nozares uzraudzības un kontroles prasības un to piemērošanu, kā arī nodrošinātu spēlētāju interešu aizsardzību, mazinot iespējamus riskus, ko var radīt pārmērīga azartspēļu un izložu spēlēšana. Tomēr jānorāda, ka azartspēļu nozares regulējuma jautājumi vienmēr ir saistīti ar ļoti lielu politiku un sabiedrības interesi. Tas nozīmē, ka pastāv stratēģiski riski, ka sagatavotais likumprojekts rada atšķirīgu iesaistīto pušu redzējumu par nozares regulējumu, un Ministru kabinets vai Saeima pieņem lēmumus, kas neatbalsta piedāvāto risinājumu, vai pieņem lēmumu par pilnībā atšķirīgu regulējumu no piedāvātā.

(3.) Jānorāda, ka spēļu zāļu aizliegums pilnībā nenovērš riskus, ko rada pārmērīga dalība azartspēlēs. Piedalīties azartspēlēs un interaktīvajās izlozēs var jebkurā vietā, izmantojot datoru, planšeti vai mobilo telefonu. Tas nozīmē, ka arī tehnoloģiju attīstība nozīmīgi ietekmēs azartspēļu un izložu nozares tālākās attīstības virzienus, normatīvo regulējumu un Inspekcijas funkcijas un pienākumus.

2.8. Informācija par Inspekcijas vadības un darbības uzlabošanas sistēmām

Auditi un revīzijas

2023.gadā FM Iekšējā audita departaments veicis 3 auditus – martā uzsākts audits “Korupcijas un interešu konflikta mazināšanas kontroles pasākumu īstenošana Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcijā”, oktobrī uzsākts audits “FM resora un tā klientu gatavība e-rēķinu ieviešanai”, novembrī veikts ikgadējais audits “Ikgadējās pārskata gada inventarizācijas novērošana”.

Papildus tam veiktas 2 Valsts kontroles revīzijas: ikgadējā Valsts kontroles revīzija “Par Finanšu ministrijas 2023.gada pārskata sagatavošanas pareizību”, un septembrī uzsākta Lietderības revīzija “Administratīvo naudas sodu izpilde” - vai izveidotā administratīvo naudas sodu izpildes sistēma darbojas efektīvi un izpilde tiek nodrošināta ar iespējami mazāko resursu patēriņu.

Visu auditu un revīziju rezultātā konstatēts, ka auditētais objekts darbojas atbilstoši normatīvo aktu prasībām un inspekcijas amatpersonu rīcība ir efektīva. Vienlaikus izteikti priekšlikumi procesu pilnveidošanai un noteikti termiņi pilnveidojumu ieviešanai.

Risku vadība

2023.gadā tika pārskatīts un aktualizēts Inspekcijas risku reģistrs, kā arī Risku vadības rokasgrāmata, kas apstiprināts ar Inspekcijas 2023.gada 31.marta rīkojumu Nr.4. Papildus tam tika veikta darbinieku, t.sk. vadības līmeņa aptauja par risku vadības procesa pārraudzību un efektivitāti Inspekcijā, lai pilnveidotu Risku reģistru un veicinātu darbinieku izpratni risku vadības procesā un risku novēršanā. Ar minēto rīkojumu precizēta arī iestādes risku vadībā izmantotā terminoloģija, kā arī risku vadības informācijas aprites shēma starp Inspekcijas amatpersonām un struktūrvienībām.

Risku reģistrā akcentēta iestādes (stratēģisko, funkciju, uzdevumu) mērķu sasniegšana, un ir svarīgi, lai iestādes mērķi tiktu definēti pareizi un atbilstoši labās prakses piemēriem.

Informācijas tehnoloģiju sistēmu pilnveidošana

Tehnoloģiju izmantošanas pilnveidošanas jomā 2023.gadā veikti vairāki uzlabojumi:

- Turpinājās darbs ar Vienotās azartspēļu un izložu informācijas sistēmas (turpmāk – VAIS) atjaunināto versiju, veicot datu bāzes datu migrāciju uz jaunākiem un drošākiem datu serveriem.

Papildus tam, notika darbs pie esošo funkciju apsekošanas un ieviešamo uzlabojumu apkopošanas, lai VAIS padarītu par vienotu platformu, kurā notiek komunikācija starp Inspekciju un azartspēļu organizētājiem (piem., dokumentu iesniegšana, lēmumu paziņošana u.c.), tādējādi samazinot administratīvo slogu dokumentu aprītē starp dažādām IS.

- Veikta Elektronisko sakaru komersantu (ESK) azartspēļu bloķēšanas atskaites rīka atjauninājumu izstrāde, padarot ESK pārbaudes automatizētākas, ātrākas, un ar pārbaudi saistīto dokumentāciju automatisku glabāšanu datu serverī.
- Veikta Valsts ieņēmumu dienesta Valsts informācijas sistēmu savietotāja servisa nomaiņa uz VISS API Pārvaldniekā esošo VID servisu, lai turpmāk Inspekcijas darbinieki var izmantot VID piedāvāto pieeju VID datu noliktavai par nodokļu pārādu pārbaudi.

- Veikta Azartspēļu tīmekļa vietņu satura uzskaites un analīzes rīka esošo moduļu papildināšana un atjauninājumu izstrāde, primāri, pilnveidojot meklēšanas kvalitāti ar papildus parametriem, kurus iespējams mainīt pēc inspektora ieskatiem un pārbaudes specifikas, padarot pārbaudes automatizētākas, efektīvākas, ātrākas, un ar pārbaudi saistīto dokumentāciju automatisku izveidi sistēmā.
- Veikti Pašatteikušos personu reģistra sistēmas darbības uzlabojumi, lai nodrošinātu sistēmas pielāgošanu portāla *Latvija.lv* jaunākajai pieslēgšanās videi un pilnveidota sistēmas testa vide.
- Kopumā Inspekcijas pārraudzībā esošajās IS ieviesti vai koriģēti apmēram 30 esošie sistēmu moduļi, kuri automatizē dažādus Inspekcijas darbinieku veiktos procesus, padarot darbu ātrāku, efektīvāku un mazinot kļūdas iespējamību informācijas apkopošanā un padarot informācijas apriti daudz ātrāku.

Strukturālās reformas

Ievērojot arvien pieaugošo Finanšu ministrijas departamentu iesaisti Inspekcijas atbalsta funkciju veikšanā, tajā skaitā finanšu vadības funkciju centralizāciju, un, lai stiprinātu Juridiskās nodaļas kapacitāti nodaļas tiešo uzdevumu izpildē, saskaņojot ar Valsts kanceleju, 2023.gada jūnijā likvidēts Juridiskās nodaļas vecākā referenta (15.1. apakšsaime IA līmenis) darbinieka amats. Izveidots Juridiskās nodaļas juriskonsulta ierēdņa amats, lai nodrošinātu Ministru kabineta 2021.gada 14. jūlija rīkojumā Nr.509 "Par Azartspēļu un izložu politikas pamatnostādņem 2021.-2027.gadam" iekļauto uzdevumu izpildi, kur nepieciešams izstrādāt lielu skaitu grozījumu normatīvajos aktos. Vienlaikus nepieciešams aktualizēt virkni iestādes iekšējos normatīvos aktus, pilnveidojot iestādes procesus, izdot jaunus iekšējos normatīvos aktus, kā arī iesaistīties tiesvedību procesos par Inspekcijas pieņemtajiem lēmumiem.

2023.gada 1.janvārī Inspekcijā bija viena amata vakance, maijā viena darbiniece devās ilgstošā prombūtnē, bet vēl divi darbinieki ar 30.jūniju pārtrauca darba attiecības ar Inspekciju. Amatu nokomplektēšanai tika organizēti trīs atlases konkursi, kuru rezultātā viena amata vieta tika aizpildīta oktobrī, bet divas amata vietas novembra sākumā un beigās. Uz 2023.gada 31.decembri visas amata vietas ir aizpildītas, tomēr ilgu laika periodu Inspekcijā bija 3 vakances un viena darbiniece atradās bērna kopšanas atvaļinājumā. Minētais radīja papildus slodzi pārējiem darbiniekiem papildus pienākumu veikšanā, kā arī izveidojās atalgojuma finanšu līdzekļu ekonomija.

Centralizācijas pasākumu ietvaros ar Finanšu ministriju notikušas vairākas diskusijas par lietvedības, budžeta plānošanas, finanšu vadības, personālvadības, informācijas sistēmu uzturēšanas un drošības pasākumu atbalsta funkciju nodrošināšanas esošo procesu pilnveidošanu, uzlabošanu un efektīvizēšanu, lai maksimāli izslēgtu funkciju dubultošanu, kā arī nodrošinātu procesu saprotamību un caurskatāmību iesaistītajām pusēm. 2023.gadā tika izdoti šādi FM noteikumi atbalsta funkciju jomā, kas attiecas uz Inspekcijas procesu nodrošināšanu:

- FM 16.08.2023. noteikumi Nr.1.1-5/12/17 "Kārtība, kādā Finanšu ministrija nodrošina atbalsta funkciju Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcijai budžeta administrēšanas jautājumos";
- FM 16.08.2023. noteikumi Nr.1.1-5/12/18 "Kārtība, kādā Finanšu ministrija nodrošina Informācijas tehnoloģiju atbalsta funkcijas Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcijai";
- FM 16.08.2023. noteikumi Nr.1.1-5/12/20 "Informācijas sistēmu lietošanas noteikumi";
- FM 15.12.2023. noteikumi Nr.1.1-5/12/29 "Finanšu ministrijas resora iestāžu un Fiskālās disciplīnas padomes grāmatvedības uzskaites kārtība".

Papildus minētajam, notikusi saskaņošana Valsts kases izstrādātajam Finanšu ministrijas iekšējo noteikumu projektam "Kārtība, kādā Valsts kase sniedz grāmatvedības uzskaites pakalpojumu Finanšu ministrijā, tās padotības iestādēs un Fiskālās disciplīnas padomē".

3. Informācija par Inspekcijas personālu

Viens no Inspekcijas, kā valsts pārvaldes iestādes, uzdevumiem ir – nodrošināt iestādes efektīvu darbību, klientorientētu pakalpojumu sniegšanu, atbalstīt nodarbināto profesionalitātes celšanu un ieviest aktīvu komunikāciju ar sabiedrību. Šo uzdevumu vissekmīgāk var īstenot, ievērojot Inspekcijas Stratēģijā formulētās vērtības – darbinieku profesionalitāte, kas ietver zināšanas un kompetenci nozares uzraudzībā, izmantojot mūsdienīgas tehnoloģijas un ērtus procesus, balstoties uz augstiem ētikas principiem, taisnīgumu un reputāciju.

Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcija darbojas no 1998.gada 1.janvāra. Inspekcijā uz 2023.gada 1.janvāri bija 23 amata vietas, nodarbināti 22 strādājošie, 1 amata vieta vakanta. Inspekcijas struktūrā gada sākumā ir 2 departamenti: Kontroles departaments ar Kontroles nodaļu un Analītisko nodaļu, un Juridiskais departaments ar Licencēšanas nodaļu un Juridisko nodaļu. Maijā darba attiecības ar Inspekciju pārtrauca divi Juridiskā departamenta nodarbinātie, vēl viena nodarbinātā devās ilglaicīgā prombūtnē. 2023.gada vasarā un rudenī tika organizēti 3 atlases procesi trīs darbinieku atlasei, kas pilnībā noslēdzās novembrī, kad Inspekcijā darbu uzsāka 3 jauni kolēģi. Tas nozīmē, ka 2023.gadā iestādē ilgstoši bija nepietiekams nodarbināto skaits, kas radīja papildu noslodzi esošajiem darbiniekiem.

Kopumā uz 2023.gada 31.decembri personāla sarakstā iekļautas 23 amata vietas, faktiski nodarbināti 23 darbinieki. 2023.gada laikā personāla mainība sastādīja 13%.

No visām amata vietām 22 civildienesta ierēdņi un 1 darbiniece (psihologs-konsultants). No 23 amata vietām 7 (30,4%) ir vadošie amati – priekšnieks, departamenta direktors, nodaļas vadītājs, bet 16 (69,6%) ir speciālistu amati. 2023.gada decembrī no kopumā 23 inspekcijā nodarbinātiem bija 11 sievietes un 12 vīrieši. Inspekcijas strādājošo vidējais vecums ir 44,1 gadi, bet sadalījumā pa vecuma grupām: līdz 30 gadu vecumam ir 3 darbinieki, 31 – 40 gadi ir 4 darbiniekiem, 41 – 50 gadi ir 10 darbiniekiem, bet virs 50 gadiem ir 6 darbiniekiem.

Atbilstoši Valsts civildienesta likumam, visām inspekcijas amatpersonām ir augstākā izglītība. Inspekcijas strādājošo vidū ir 10 speciālisti ar maģistra grādu. Galvenokārt Inspekcijas darbiniekiem izglītības grāds ir tiesību zinātnēs (9) un ekonomikā (8), kā arī uzņēmējdarbības vadīšana, inženierekonomika, lietvedība, finanses. Papildus akadēmiskajai izglītībai inspekcijas darbiniekiem bijusi vēlēšanās iegūt zināšanas arī valsts pārvaldes jautājumos un papildināt zināšanas speciālosursos. Inspekcijas darbinieki apmeklējuši 19 dažādas mācību programmas kopā 139 mācību stundas – ko organizējusi gan Valsts administrācijas skola, gan CERT. lv, gan Valsts Kanceleja, gan citas mācību iestādes. 2023.gadā organizēti arī 3 mācību kursi centralizēti visiem Inspekcijas darbiniekiem – Interesu konflikta novēršana un valsts amatpersonu profesionālā ētika, Fizisko personu datu apstrāde un aizsardzība, Darbs ar sarežģītiem klientiem.

Lai veiktu profesionālu izložu un azartspēļu uzraudzību atbilstoši aktuālajam azartspēļu un izložu nozares piedāvājumam un tendencēm, Inspekcija turpinās darbiniekiem nodrošināt nepārtrauktu apmācību un profesionālo iemaņu celšanu. Izložu un azartspēļu nozare ir specifiska nozare, tāpēc Inspekcijas darbinieki ar savām zināšanām, prasmi, profesionalitāti un pieredzi ir lielākā Inspekcijas vērtība.

4. Komunikācija ar sabiedrību

Viens no Inspekcijas Stratēģijas 2021.-2023.gadam izvirzīto mērķu sasniegšanas uzdevumiem ir – "Pilnveidota sabiedrības informētība un izpratne par azartspēļu nozari, tās ietekmi uz valsts ekonomiku un katru indivīdu."

2023. gadā īstenotas šādas komunikācijas aktivitātes:

- sabiedrības informēšana par azartspēļu negatīvo ietekmi uz personu,
- par iespējām personām mazināt nelabvēlīgo ietekmi un saņemt nepieciešamo atbalstu,
- par Inspekcijas speciālistu nodrošināto atbalstu personām ar azartspēļu atkarības problēmām un viņu tuviniekiem,
- par Pašatteikušos personu reģistru kā instrumentu azartspēļu atkarības mazināšanai,
- īstenota proaktīva un reaktīva komunikācija par Inspekcijas darbību un azartspēļu nozares aktualitātēm.

Inspekcijas sociālo tīklu komunikācija

- 2023. gadā īstenota regulāra ikdienas komunikācijas divos sociālo tīklu kanālos: Inspekcijas Facebook vietnē un Inspekcijas psiholoģiskā atbalsta azartspēļu spēlētājiem Facebook vietnē, vidēji publicējot vienu līdz divas ziņas nedēļā.
- Inspekcijas Facebook lapas sekotāju skaits, atbilstoši Facebook analītikas (*Meta Business Suite*) rādītājiem, ceturkšņa noslēgumā sasniedz 227 personas, no tiem 38% ir vīrieši un attiecīgi 61% – sievietes. Lielākā daļa sekotāju ir ekonomiski aktīvi iedzīvotāji, vecuma grupā no 35 līdz 44 gadiem.
- Inspekcijas psiholoģiskā atbalsta Facebook lapas sekotāju skaits sasniedz 121 personu. Savukārt lapas saturs (Reach) ceturkšņa ietvaros sasniedzis vairāk nekā 800 personu, atbilstoši *Meta Business Suite* atrodamajai lapas statistikai.

Nemot vērā FM darba grupā Azartspēļu un izložu likuma grozījumu sagatavošanai diskutētos jautājumus, sniegta informācija un skaidrojumi par lemtajiem jautājumiem un to ietekmi uz nozares attīstību un ietekmi uz valsts ekonomiku kopumā. Inspekcijas vadība un amatpersonas piedalījās televīzijas raidījumos un sniegušas intervijas, kā arī sniegušas komentārus gan vadošajos valsts medijos, tā arī novadu laikrakstos.

Turpinot 2022. gadā uzsākto starpdisciplināro ekspertu sadarbību, lai nodrošinātu atbalstu azartspēļu spēlētājiem un viņu tuviniekiem visā Latvijā un informācijas apmaiņu, 2023. gada 01. jūnijā Inspekcijā organizēta ekspertu diskusija, kurā piedalījās Inspekcijas psiholoģe, Krīžu un konsultāciju centra "Skalbes" Atbalsta tālruņa azartspēļu atkarīgajiem un viņu tuviniekiem vadītāja, kā arī Anonīmo azartspēļu atkarīgo biedrības vadītājs. Diskusijā tika pārrunātas galvenās problēmas, kas kavē sadarbību un informācijas apmaiņu labāka atbalsta sniegšanai riskam pakļautajām personām.

2023.gada oktobrī notika diskusija par Pašatteikušos personu reģistra darbības efektivitāti, kur jaunāko aptauju informāciju par reģistra atpazīstamību sniedza SKDS vadītājs Arnis Kaktiņš, reģistra ietekmi novērtēja interaktīvo azartspēļu operatori, kā arī savu pieredzi par līdzīga reģistra darbību sniedza Dānijas kolēģe.

Inspekcijas amatpersonas regulāri sniedza komentārus un skaidrojumus par medijus interesējošiem jautājumiem, kā arī reizi ceturksnī sagatavota preses relīze par azartspēļu un izložu nozares rezultātiem.

Lai noskaidrotu sabiedrības un klientu viedokli par apmierinātību ar iestādes darba kvalitāti, 2023.gada oktobrī un decembrī organizētas 3 dažādas aptaujas, noskaidrojot dažādu subjektu viedokli un domas.

Inspekcijas vispārējās darbības kvalitātes novērtējuma 2023. gada aptaujas rezultāts ir 7,8 balles no 10. Aptaujā tika uzdoti jautājumi par darbinieku profesionalitāti, kompetenci, informācijas sistēmu izmantošanas kvalitāti, Inspekcijas tīmekļvietnes saturu, noformējumu, iespējam saziņā izmantot IT pakalpojumus. Kā redzams no aptaujas rezultāta, iespējams rast uzlabojumus Inspekcijas darbā.

Inspekcijas darbības kvalitātes novērtējuma preču un pakalpojumu loteriju uzraudzībā 2023. gada aptaujas rezultāts ir 9,7 balles no 10. Aptaujā tika uzdoti jautājumi par darbinieku profesionalitāti, kompetenci, "Konsultē vispirms" principa ievērošanu, kontroles pasākumu norisi. Kā redzams no rezultāta, novērtējums ir ļoti augsts.

Papildus tika organizēta arī aptauja par Inspekcijas sagatavotās statistikas datu kvalitātes un pielietojuma novērtējumu. Ar šo aptauju vēlējamies izprast sabiedrības un komersantu viedokli par Inspekcijas apkopoto statistikas datu pieejamību, izmantošanu, nepieciešamām izmaiņām, jautājumi par to, kādus avotus respondenti izmanto statistikas datu iegūšanā. Iegūtā informācija būs noderīga statistikas datu apstrādes un apkopojuma pilnveidošanā.

Visas aptaujas īstenotas *Google Forms* platformā.

Sadarbība ar sociālajiem partneriem un citām iestādēm

Inspekcija regulāri organizē informatīvās sanāksmes nozares uzņēmumu vadītājiem un amatpersonām par nozarei svarīgām aktualitātēm – statistikas rādītājiem, plānotiem normatīvo aktu grozījumiem, kā arī tiek sniegti skaidrojumi par inspekcijas konstatētajiem pārkāpumiem un to būtību.

Inspekcijas amatpersonas regulāri piedalās darba grupās, diskusijās, tai skaitā, Saeimas Budžeta un Finanšu (nodokļu) komisijas sēdēs, Tieslietu ministrijas, Finanšu izlūkošanas dienesta, Iekšlietu ministrijas, VID u.c. sniedzot viedokli un informāciju savas kompetences ietvaros.

Būtisks publiskās informācijas avots ir Inspekcijas tīmekļvietne www.iaui.gov.lv, kas iekļaujota vienotajā valsts pārvaldes tīmekļvietņu struktūrā TVP. Tīmekļvietnē ir plaši pieejama informācija par Inspekciju, tās funkcijām, struktūru un izveidošanas vēsturi, statistikas dati, uzraudzības un kontroles rezultāti, visi ārējie un iekšējie normatīvie akti, kas regulē izložu un azartspēļu, kā arī preču un pakalpojumu loteriju organizēšanu. Inspekcijas mājaslapas apmeklētājiem ir iespējams ar elektroniskā pasta starpniecību uzdot Inspekcijas darbiniekiem viņus interesējošus jautājumus un par tiem saņemt izsmeļošas atbildes. Papildus tam, visa minētā informācija mājaslapā pieejama arī angļu valodā.

5. Izložu un azartspēļu nozares darbības rezultāti

Ievērojot faktu, ka vēl 2022.gada sākumā divus mēnešus azartspēļu vietas bija slēgtas Covid-19 pandēmijas ierobežojumu dēļ, 2023.gada azartspēļu kopējie ieņēmumi par 9% pārsniedz 2022.gada rezultātu un sastāda 288,633 milj.euro. Salīdzinot azartspēļu veidu īpatsvaru kopējos ieņēmumos, konstatējams, ka 2023.gadā vairs tikai 52,4% kopējos ieņēmumos sastāda zemes azartspēļu (spēļu zāļu, kazino un totalizatora likmju vietu) ieņēmumi un 47,6% ieņēmumus veido interaktīvās azartspēles. Pirmspandēmijas laikā, vēl 2019.gadā Latvijas azartspēļu tirgum bija raksturīgi, ka lielākais ieņēmumu īpatsvars veidojās no zemes azartspēlēm 80,4%, bet interaktīvās azartspēles aizņēma tikai 19,6%. Šī proporcija ir būtiski mainījies un dažādu objektīvu iemeslu dēļ (gan politisku lēmumu dēļ, gan ekonomisku apsvērumu dēļ) nav pamata domāt, ka zemes azartspēļu apjoma ietekme atgriezīsies.

Izvērtējot azartspēļu nozares operatīvos finanšu rādītājus un darbības rezultātus, konstatējams, ka 2023.gada 4.ceturksnī kopējais apgrozījums un ieņēmumi samazinājušies, sasniedz 74,4 milj.euro jeb 96,7% salīdzinājumā ar 2022.gada 4.ceturksni.

Aplūkojot kapitālsabiedrību operatīvajos statistikas ziņojumos sniegtos datus, secināms, ka azartspēļu un izložu nozarē kopējie ieņēmumi no azartspēlēm un loteriju biļešu realizācijas 2023.gadā sasniedz 380,719 milj.euro, kas par 36,945 milj.euro jeb 10,7 procentiem pārsniedz 2022.gada rādītājus. Tajā skaitā, izložu biļešu realizācijas ienākumi sastāda 92,086 milj.euro, kas par 13,087 milj.euro jeb 16,5 procentiem pārsniedz 2022.gada rādītājus. Ieņēmumu pieaugums ietekmē arī paredzamos peļņas/zaudējumu apmērus un darbības rentabilitāti. Lai gan redzams, ka azartspēļu organizētāju peļņa prognozēta vairāk kā 61 milj.euro apmērā, jānorāda, ka ne visiem komersantiem paredzama darbības pozitīva rentabilitāte. Tā no kopumā 20 azartspēļu komersantiem, paredzams, ka 7 komersanti gadu noslēgs ar zaudējumiem, kopējai rentabilitātei noslīdot līdz 19,9%. Savukārt izložu organizētājs prognozē, ka gadu noslēgs ar 13,7 milj.euro peļņu, kas ir par 0,539 milj.euro vairāk nekā 2022.gadā un plānotu rentabilitāti 15,0%. Sīkāku informāciju par azartspēļu un izložu nozares komersantu operatīvajiem finanšālās darbības rādītājiem lūdzu skatīt 5.tabulā.

5.tabula

Azartspēļu un izložu organizētāju finansiālās darbības rādītāji 2022.- 2023.gadā (milj. euro)

	Rādītāji	2022.g.	2023.g.	%
1.	Azartspēļu uzņēmumu kopējais apgrozījums	290,534	306,553	105,5
2.	Ieņēmumi no azartspēlēm, t.sk.,	264,775	288,633	109,0
2.1.	Azartspēļu automāti	131,129	138,997	106,0
2.2.	Spēļu galdi (rulete, kārtis)	8,201	11,080	135,1
2.3.	Bingo zāles	0,080	0,101	126,2
2.4.	Totalizatora punkti	1,377	1,669	121,2
2.5.	Interaktīvās azartspēles	123,988	136,786	110,3
3.	Paredzamā peļņa/zaudējumi	74,266	61,267	82,5
4.	Paredzamā rentabilitāte (%)	25,56	19,99	-5,58
5.	Izložu apgrozījums kopā, t.sk.,	79,148	92,436	116,8
6.	Izložu biješu realizācijas ieņēmumi:	78,999	92,086	116,5
6.1.	- realizācija tirdzniecības vietās	31,005	35,084	113,1
6.2.	- realizācija interaktīvajā vidē	47,994	57,002	118,7
7.	Paredzamā peļņa/zaudējumi	13,228	13,767	104,0
8.	Paredzamā rentabilitāte (%)	16,7	15,0	-1,7
9.	Apgrozījums kopā (1.+5.)	369,682	398,989	107,9
10.	Azartspēļu ieņēmumi un izložu biješu realizācijas ieņēmumi kopā (2.+6.)	343,774	380,719	110,7

Decembrī Latvijā darbojās 3 kazino, strādāja 194 spēļu zāles, viena bingo spēles zāle un 76 totalizatora likmju pieņemšanas vietas. No kopumā 194 spēļu zālēm Rīgā darbojas 79 spēļu zāles (40,7%), 6 valstspilsētās darbojas 52 spēļu zāles (26,8%), 31 Latvijas novadā darbojas 63 spēļu zāles (32,5%). Kopumā nozarē nodarbināti 2722 darbinieki. Izložu organizētājs – valsts akciju sabiedrība "Latvijas Loto" 2023.gadā organizēja 6 skaitļu loterijas, 32 momentloterijas, kā arī piedāvāja izlozes interaktīvajā vietnē.

Kopumā Latvijā 2023.gadā azartspēles organizēja 20 **komersanti**, no tiem,

8 komersanti organizē klātienē azartspēles spēļu zālēs un kazino;

4 komersanti organizē azartspēles totalizatora likmju pieņemšanas vietās;

18 komersanti organizē interaktīvās azartspēles.

Azartspēļu un izložu uzņēmumos kopumā nodarbināti 2722 strādājošie.

Valsts budžetā speciālā azartspēļu un izložu nodokļa veidā ieskaitīti 45,573 milj.euro, nodevas (licences maksas) veidā ieskaitīti 3,306 milj.euro, pašvaldību budžetos azartspēļu nodokļa maksājumos ieskaitīti 1,415 milj.euro, pārējie komersantu aprēķinātie nodokļi valsts budžetā sastāda 44,266 milj.euro. Lūdzu skatīt 6.tabulu.

6.tabula

Ieņēmumi valsts budžetā no izložu un azartspēļu nodevas un nodokļa, un preču pakalpojumu loteriju organizēšanas nodevas (milj. euro)

Nosaukums	2022. g. fakts	2023. g. plāns	2023. g. fakts	2023. g. izpilde (%)	Izmaiņas pret plānu (+/-)
Ieņēmumi valsts budžetā, t.sk.,	39,880	45,090	48,933	108,5	+3,843
- azartspēļu nodoklis	31,604	37,374	40,964	109,6	+3,590
- izložu nodoklis	4,269	4,000	4,609	115,2	+0,609
- azartspēļu, izložu valsts nodeva	4,007	3,716	3,360	90,4	-0,356
Nozares uzņēmumu pārējie aprēķinātie nodokļi	39,306	x	44,266	x	x
Nodeva par preču loteriju organizēšanu	0,273	0,350	0,325	92,8	-0,025

Papildus 6.tabulā norādītajam, nozares komersanti pašvaldību budžetos ieskaitījuši 1,415 milj. euro azartspēļu nodokļa veidā.

2023.gadā notikušas juridiskas izmaiņas tirgus dalībnieku rindās. SIA PAF kļuvis par SIA *WilliamHill* un SIA *MrGreen* īpašnieku. Savukārt SIA *Alfor* apvienojies ar SIA *Admirāļu klubs* un ir tā saistību un tiesību pārņēmējs. Izsniegta arī viena jauna interaktīvo azartspēļu licence SIA *Luckybet.lv*.

Turpinot nelicencēto interaktīvo azartspēļu vietņu ierobežošanas pasākumus, 2023.gadā inspekcija pieņēmusi 317 lēmumus par nelegālo vietņu bloķēšanu, kas attiecas uz 11 juridisko personu veidotiem 317 domēniem. Kopš 2014. gada kopumā bloķēti 3375 domēni, kas piedāvā nelicencētas spēles. Lai pārbaudītu, kā tiek ievērotas Inspekcijas lēmumos noteiktās prasības, organizētas 40 pārbaudes elektronisko sakaru komersantu darbības vietās. Šo komersantu piedāvātie elektronisko sakaru pakalpojumi nodrošina interneta pieslēgumu aptuveni 95% Latvijas mājāsaimniecību.

Pēc Lielbritānijas azartspēļu pētījumu aģentūras *H2 Gambling Capital* 2023.gada 2.novembrī aprēķinātajām prognozēm, 2023.gadā Latvijas nelegālo interaktīvo azartspēļu piedāvājums sastādīs 20% no kopējā interaktīvo azartspēļu piedāvājuma, kas ir par 2 procentpunktiem mazāk nekā 2021.gadā.

2023.gadā Inspekcija izsniegusi 433 preču un pakalpojumu loteriju atļaujas, kas ir par 8 vairāk nekā 2023.gadā, un kopējais preču loterijās piedāvātais laimestu fonds ir lielāks un sasniedz 1,353 milj.euro, kas ir par 0,204 milj.euro vairāk, kā iepriekšējā gada attiecīgajā periodā. Valsts nodeva valsts budžetā ieskaitīta 0,325 milj.euro apmērā.

6. Inspekcijas prioritātes un galvenie uzdevumi 2024. gadā

Notikumi, kas varētu būtiski ietekmēt iestādes darbu nākotnē

(1.) Atbilstoši Azartspēļu un izložu politikas pamatnostādņem 2021.-2027.gadam, kas apstiprinātas ar Ministru kabineta 2021.gada 14.jūlija rīkojumu Nr.509 "Par Azartspēļu un izložu politikas pamatnostādņem 2021.-2027.gadam", FM vadītā darba grupa, saskaņā ar apstiprināto pamatnostādņu ieviešanas darba plānu, ir iesniegusi priekšlikumus grozījumiem Azartspēļu un izložu likumā (turpmāk – Likumprojekts). Likumprojekts izskatīts 2024.gada 25.janvāra Valsts sekretāru sanāksmē ar uzdevumu virzīt to izskatīšanai Ministru kabineta sēdē.

Likumprojekta priekšlikumos paredzētas vairākas jaunas funkcijas, kuras plānots uzdot īstenot Inspekcijai. Piemēram – spēlētāju paradumu izvērtējuma risku monitoringa rīka izveide, vadlīniju izstrāde spēlētāju paradumu riska līmeņu noteikšanai, tehniskā risinājuma izstrāde lieguma īstenošanai Latvijas Republikā, Lietuvas Republikas un Igaunijas Republikas pašatteikušos personu reģistrā iekļautajām fiziskajām personām atbilstoši Latvijas Republikas pašatteikušos personu reģistra nosacījumiem, kā arī pārņemt azartspēļu reklāmas aizlieguma ievērošanas uzraudzību.

(2.) Likumprojektam būs tieša ietekme uz valsts pamatbudžetu saistībā ar papildus nepieciešamo finansējumu vienotās izložu un azartspēļu uzraudzības informācijas sistēmas funkcionalitātes pilnveidošanai un turpmākai uzturēšanai. Vienotās izložu un azartspēļu uzraudzības informācijas sistēmas funkcionalitātes pilnveidošanai 2024.gadā nepieciešams finansējums 107 621 euro apmērā, turpmākai funkcionalitātes uzturēšanai 2025. gadam un turpmākiem gadiem nepieciešams finansējums 11 616 euro, t.sk. PVN.

Nepieciešamais finansējums 2024. gadam 107 621 euro apmērā tiks nodrošināts Finanšu ministrijas (FM) budžeta apakšprogrammas 39.02.00 "Izložu un azartspēļu organizēšanas un norises uzraudzība" ietvaros atbilstoši Ministru kabineta 2023. gada 15. augusta sēdes protokollēmuma Nr. 40 43.§ "Informatīvais ziņojums "Par valsts pamatbudžeta un valsts speciālā budžeta bāzi un izdevumu pārskatīšanas rezultātiem 2024., 2025. un 2026. gadam" 14.2. punktam.

Ņemot vērā, ka Likumprojekta izskatīšana novirzījies no plānotajiem termiņiem, pastāv risks, ka Likumprojekta izskatīšana Saeimā iekavējas, līdz ar to nebūs iespējams 2024.gadā pilnībā apgūt piešķirto finansējumu.

Inspekcijas darbības prioritātes 2024. gadam un vidējam termiņam:

- 1) Iesaistīties azartspēļu un izložu jomas normatīvā regulējuma pilnveidošanā, sniegtot priekšlikumus un atzinumus par Azartspēļu un izložu likuma grozījumiem, lai īstenotu Azartspēļu un izložu politikas pamatnostādņēs 2021.-2027.gadam iekļautos pasākumus.
- 2) Īstenot "Pasākumu plānā noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanai laikposmam 2023.- 2025.gadam" ietvertos pasākumus, nodrošinot atbilstošu jomas regulējumu, izmantojot risku izvērtējumā balstītu pieeju likuma subjektu uzraudzībā.
- 3) Veicināt sabiedrības interešu aizstāvību azartspēļu un izložu jomā, izstrādājot vienotu metodiku riska spēlētāja pazīmju noteikšanai un rekomendācijas attiecībā uz riska spēlētāja identificēšanu un atturēšanu no dalības spēlē, nodrošināt nepieciešamo psiholoģisko atbalstu un sabiedrības informētību par nozari un tās ietekmi uz sabiedrību kopumā.
- 4) Turpināt inspekcijas darbības procesu digitalizāciju, nodrošinot tehnoloģiju izmantošanu datu apmaiņā, uzkrāšanā un analizē, samazinot administratīvo slogu gan komersantiem, gan inspekcijas amatpersonām.

Inspekcijas priekšniece

(*paraksts)

Signe Birne